

„ Այսօր հայ ձեռագիրները եթէ քննենք , նրանց ^{9/10} մասը վանքերումն են գրուած , հեղինակուած և գոնէ արտագրուած (ըստ յիշատակարանացն) :

„ Մի վայրկեան յետ նայինք , հաշուենք մեր ականաւոր եկեղեցականներն , որոնք ապրել են այս դարուս սկզբիցը մինչեւ վաթսուևական թուականները , զբանք ամենքն էլ վանականներն են եղել : Նայենք և հաշուենք մեր այս օրւան հոգևորականներին . ինչքան սղբատու թիւն թէ քանակի և թէ որակի կողմից :

„ Մի թէ պարզ չէ՞ այս բոլորի հետեւանքը :

„ Մեր սուրբ եկեղեցին իւր մեծագոյն նեցուկներից մէկը վանականութիւնը , կորցնում է :

„ Վանքերն ու վանականներն էին , որ Կիլիկեցոց ժամանակ թագաւորների , պապերի , խաչակիրների և նոյն իսկ ազգային կաթողիկոսների ընդդէմ պաշտպանեցին մեր եկեղեցին և կորստից փրկեցին : Վանքերն ու վանականները վերապահեցին Ս- Էջմիածնի Հայրապետութիւնը ամենայն Հայոց :

„ Վանքերն ու վանականները պահեցին մեր հին գրականութիւնը , ներմուծեցին տպագրութիւնը , խթան եղան նոր գրականութեան : Այս ամենից վերջը ինչ արինք մենք :

„ Մենք վանքերը կործանեցինք , թող այսօր մէկը մատնացոյց անէ մի վանք . ուր միաբանութիւն կայ , ժառանգաւորաց դպրոց կայ և շէն է :

„ Մենք ոչ մի վանք չունենք այսօր . հարիւրաւոր վանքերից , որոնք մի յիսնամեակ առաջ շէն ու կանգուն էին :

„ Կառարկեն՝ որ Եւրոպացիք բռնի կործանում են վանքերը և ցրում միաբաններին , ուրախ լինինք որ մերերը խաղաղութեամբ և առանց բռնութեան են ոչնչանում :

„ Այդպիսի ձրի ազատամտութեամբ , որ հաւասար է անմրտութեան , դատողներին չենք ուղղում մեր խօսքը , որովհետեւ նրանք ընդունակ չեն ժողովրդեան կեանքի պայմանները հասկանալու : Նրանք նման են այն բժշկին , որ առողջ և հիւանդ մարդուն միեւնոյն կերակուրն են նշանակում : Մեր խօսքն ուղղում ենք Հայ եկեղեցու լրջամիտ բարեկամներին :